

ปัญญาคน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารวม วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๒๕. เรื่อง “การเห็นพระพุทธรูปขณะภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญแจ เป็นผู้อยู่เรือน นานๆ จึงจะได้มาอยู่วัดบ้าง การภาวนาของลูกจึงไม่ค่อยต่อเนื่อง ยังขาดความเข้าใจในการรู้การเห็นบางอย่างที่เกิดขึ้นจากการภาวนา

ลูกมาอยู่วัดครั้งนี้ ตั้งใจทำเพื่อบูชาหลวงพ่อกุญแจอย่างเดียว จึงไม่ได้คิดหวังอะไรนอกจากท่องพุทโธไปเรื่อยๆ ตามที่หลวงปู่เจี๊ยะท่านสอนให้ท่องถึๆ

ผ่านไป ๔ วัน มีตอนหนึ่งขณะเดิน เห็นสติตัวเองคมชัดขึ้นและเพ่งมองไปที่คำภาวนา กลางอก เกิดเป็นภาพพระพุทธรูปสว่าง มีแสงสีส้มเย็นตา ลูกก็เลยมองดู แล้วภาพพระก็ใหญ่ขึ้น จากนั้นก็เลยหายไป

กราบเรียนถามหลวงพ่อกุญแจว่า หากลูกมีบุญได้เห็นอีก จะสามารถนำไปฝึกหัดดัดแปลงเพื่อแก้ไขกิเลสในใจได้หรือไม่เจ้าคะ กราบขอบพระคุณ

ตอบ : การได้เห็นแสง การเห็นแสง เห็นพระพุทธรูป เห็นสิ่งใด มันเป็นบุญเป็นกุศล

เวลาทางโลกที่เขาทายฝันกันไง เวลาคนฝันๆ นะ ฝันร้ายกลายเป็นดี คนฝันเห็นขี้ เห็นสิ่งโสโครก ถูกรางวัลที่หนึ่ง ฝันร้ายกลายเป็นดีไป ถ้าเขาเห็นสภาพแบบนั้น ใ้มันเขาฝัน ฝันเพราะอะไร ฝันเพราะเขาอนหลับ มันไม่มีสติสัมปชัญญะ มันเกิดไปโดยกระแสของสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง

ฝันสุข ฝันดิบ เวลาความคิดเรานี่เขาเรียกว่าฝันดิบๆ ใจ เพ้อเจ้อ เพ้อฝัน ฝันดิบๆ เวลาไปนอนนะฝันสุขเลย คือมันฝันโดยข้อเท็จจริง เพราะมันขาดสติ

คนเรานะ เวลาเมื่อสติสัมปชัญญะ นอนไม่หลับ ตาค้างเลยนะ พอสติมันอ่อนลง หลับ พบ! นี่มันขาดสติ มันเลยไปรู้ไปเห็นสิ่งนั้น ถ้ารู้เห็นสิ่งนั้นนะ มันก็ผันร้ายกลายเป็นดี คนฝันเห็นผีเห็นนาง เวลาฝันทุกข์มันยากขึ้นมา แต่เวลาเขาโชคดีของเขา ใอนั้นมันเป็นทายฝันไง

แต่เวลาเราจะภาวนา มันไม่ใช่เพื่อฝัน ยิ่งคำถามที่ขึ้นตั้งแต่ต้นไง

ลูกไม่ค่อยมีเวลา ลูกครองเรือนอยู่ เวลาไปวัดไปวาขึ้นมาก็ปฏิบัติ แล้วไปวัดคราวนี้ไม่หวังผลใดๆ เลย

ตรงนี้สำคัญ ไม่หวังผลใดๆ เลย ปฏิบัติบูชา เราปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่เขาปฏิบัติบูชาหลวงพ่อ ท่องพุทโธๆ ไปเรื่อยๆ

พุทโธนั่นคือเหตุ แล้วไม่มีต้นเหตุ ไม่มีต้นเหตุ ภวต้นเหตุ วิภวต้นเหตุเข้ามาก่อภวน

เพื่อฝันเลยนะ ไปคราวนี้ต้องได้สมาธิ โอโฮ! ไปคราวนี้นะ จะได้มรรคได้ผล เพื่อเจอ แล้วไ้เพื่อเจอนั้นนะเป็นตาข่ายกางกัน ทำความเพียรลุ่มลูกคลูกหลานทั้งสิ้น

เราทำความเพียร ทำความเพียรของเรา มันข้อเท็จจริงไง โดยข้อเท็จจริงเราสร้างเหตุ มากน้อยขนาดไหน ผลมันจะตามมาได้มากน้อยขนาดไหน นั้นมันอยู่ที่เหตุ เหตุมันสมควรพอดี นะ

เหตุ เห็นไหม เราภาวนา ๕ ชั่วโมงเหมือนกัน แต่ ๕ ชั่วโมงด้วยความฟุ้งซ่าน ๕ ชั่วโมงด้วยความอยาก แต่ก็ภาวนา ๕ ชั่วโมงเหมือนกัน แต่ก็ภาวนา ๕ ชั่วโมงเพื่อบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม นวกรรมมันเกิด การกระทำมันเกิด

คูสิ คนออกกำลังกาย เข้าออกกำลังกายขึ้นมา ร่างกายแข็งแรง ใอนี้จิตของมัน จิตได้บริกรรมพุทโธๆ จิตได้กระทำของเขา พอจิตได้กระทำโดยข้อเท็จจริงของเขา เวลามันสงบตัวลง มันมีความสุขอยู่แล้ว มันมีความสุขของมันอยู่แล้ว แล้วสิ่งที่เย็นย่นนะ เห็นแสง เห็นต่างๆ เวลามันเห็น เพราะจิตสงบมันถึงเห็นไง ถ้าจิตไม่สงบ มันก็หูตาอันเดิมนี่แหละ ทำไมมันไม่เห็นล่ะ

เห็นเพราะจิตมันสงบระงับขึ้นมา มันเห็นของมันได้ เห็นแล้วเขาไม่ตื่น

นี่พอเห็นแสงแล้วไปห้วงที่แสงไป แต่ความจริงไม่ใช่ จิตเห็นนะ จิตสงบแล้วจิตมันเห็น พอจิตเห็น มันต้องขึ้นชมจิตของเรา จิตของเราเห็นแสง แต่มันไม่เห็นจิตเลยนะ มันไปขึ้นชมแสง ไปขึ้นชมแสงพระอาทิตย์

เรา ถ้าตาเราไม่พิการ ตาของเราไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มันก็เห็นสีเห็นแสงเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าตาเราพิการ เราก็ไม่เห็นนะ

ใจของเรามันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันทำให้บกพร่อง มันไม่รู้ไม่เห็นอะไร ทั้งสิ้น เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามามันถึงเห็นสีเห็นแสงขึ้นมา

นี่พูดถึงว่าเวลาเขาภาวนา พอภาวนา กำหนดพุทโธๆ ไปเรื่อยๆ พอถึงวันที่ ๔ มันเกิดสติ คมชัดขึ้น

รู้ได้อย่างไรละ มันรู้ได้เพราะมันภาวนาไป

เวลาขาดสติ ล้มลุกคลุกคลาน จับพลัดจับผลู เพราะรู้ว่าเราขาดสติ เราทำอะไรไปด้วย ตามอารมณ์ของตน เวลาสติมันคมชัดขึ้น การกระทำนั้นมันก็สมบูรณ์แบบของมัน

เพราะเขาว่าสติมันคมชัดขึ้น เพ่งมองไปที่กลางหัวอก เกิดเป็นภาพพระพุทธรูปสว่าง มีแสงสี สีส้มนะ เย็นตา พอรูปก็มอง พระนั้นก็ใหญ่ขึ้น พระใหญ่ขึ้น

นั่นก็คือเห็น ได้เห็นพระนี่ดีมาก ๆ เห็นพระ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเห็นพระ นี่เป็นสัญลักษณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่ยืนยันใจว่าจิตของเรามีคุณภาพ

ถ้าเวลามันรู้มันเห็นสิ่งต่างๆ มันรู้เห็นสิ่งออกภายนอกนะ รู้เห็นสิ่งภายนอกแล้วมันไม่เย็นใจเหมือนเห็นพระพุทธรูป

การเห็นนะ แล้วภาพนั้นก็ใหญ่ขึ้น ๆ จนมันหายไป

พอมันหายไป ถ้ามองมีความสุขไหม มันเกิดความสุขความสงบในใจของตนไป ถ้ามันเกิดความสุขความสงบในใจของตน ก็เราภาวนาเพื่อเหตุนี้ไง

เห็นไหม เวลาเราพูด เราพูดบ่อยมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาพระอานนท์ถามตอนที่ปรินิพพานว่า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาชาวพุทธจะระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะให้ไปกราบไหว้ที่ไหน

จะไปกราบไหว้สัญลักษณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ที่เราเกิด เราตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา เราปรินิพพาน

สังเวชนียสถานทั้ง ๔ ใจ ชาวพุทธเราก็เลยไปกราบไปไหว้สังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไปไหว้สิ่งนั้นมันเป็นสัญลักษณ์ สัญลักษณ์

แต่ก่อนหน้านี้ เวลาพวกมิชฌาทิฏฐิเขาเข้ามาปกครองคุ้มครอง เขาไม่สนใจเลย เขารื้อด้วย เรื่องสฤปปเจดีย์ต่างๆ พาราณสีนั่นนะ สิ่งที่เป็นถนนหนทาง เขาไปรื้อจากเจดีย์ของชาวพุทธทั้งนั่นนะ แต่เดิมเดียรถีย์เขาเข้ามาปกครองอินเดีย เขาปล่อยทิ้งปล่อยปละละเลย

ครูบาอาจารย์ของเรา สมัยโบราณเดินธุดงค์ไป มันมีแต่เนินดินทั้งนั่นนะ เพราะเขายังไม่ได้ขุด ยังไม่ได้บูรณะใจ

ไฉนเขาขุด เขาบูรณะของเขาขึ้นมาแล้วใจ เลยเป็นสัญลักษณ์ พอเห็นแล้วมันชื่นใจ มีความสุข มีความรื่นเริง

แต่ครูบาอาจารย์กรรมฐานของเรานะ ท่านไม่ให้หลงธาตุ นั่นเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้จริง มีอยู่ในพระไตรปิฎกจริง เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เวลาเป็นปุถุชนคนหนา แล้วสังคมที่มันไม่มีผู้นำที่ดีงาม เขาก็ต้องไปเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันชื่นใจ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงบอก หลงธาตุ

ธาตุรู้ ธาตุรู้ ธาตุรู้คือธาตุของเรา ธาตุรู้คือหัวใจของเรา ให้หัดประพฤติปฏิบัติ หายใจ เข้าใจนึกพุท หายใจออกนึกโอ เวลาถ้าจิตสงบเข้ามา เห็นพระพุทธรูป นี่ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ

สัมผัสสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ ตัวเป็นๆ ที่ในหัวใจของเรานะ ตัวเป็นๆ คือพุทธะไง พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานไง

พุทธะโดนกิเลสตันหาความทะยานอยากมันย่ำยี มันปกครอง เราจะไม่รู้เห็นสิ่งใดเลย รู้เห็นแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง รู้เห็นแต่สิ่งที่เป็นความทุกข์ความยากไ้

เวลาพุทธโง่ เวลาจิตมันสงบเข้ามา เห็นพระพุทธรูปนะ เป็นแสงสีส้มเย็นตา นี่เราไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ เลย แล้วไม่หลงธาตุด้วย เพราะอะไร เพราะมันเป็นธาตุรู้ในใจของตน พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

สว่างไสว เป็นพระพุทธรูปแสงสีส้มเย็นตา นี่มันเป็นผลงานของตนไง มันมีความสุขของตน ความสุขของตน

นั่นเป็นสัญลักษณ์ แต่จริงๆ แล้วจิตเราสงบ พอจิตเราสงบ จิตเรารู้เราเห็นของเรา มันเป็นประโยชน์กับเราไ้

นี่พูดถึงว่า การเห็นพระพุทธรูปในภาวนา

มันแต่ละบุคคลนะ ไม่ใช่ว่าคนทำความสงบของใจแล้วจะเห็นอย่างนี้ทุกๆ คน ไม่ใช่ บางคนก็เห็นแสงเฉยๆ

นี่เห็นแสง เห็นเป็นพระพุทธรูปแสงสีส้มเลย

เป็นบุญคนหนึ่งนะ แล้วต่อไปถ้ามันได้อย่างนี้อีก มันก็เป็นบุญเป็นกุศล ถ้ามันไม่ได้ อย่างนี้อีก เราก็ทำความสงบของใจของเราก็พอ เราต้องการทำความสงบของใจแล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าจิตสงบแล้วฝึกหัด ชำนาญในวิธี ชำนาญในการทำ ความสงบ

แล้วทำความสงบแล้ว เวลาคลายตัวออกมา ให้ตรึกในธรรม ให้พิจารณาถึงชีวิต ให้พิจารณาถึงการเกิด แก่ เจ็บ ตายนี้แหละ อริยสัจ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันจับต้องของมันเป็นขึ้นเป็นอัน เพราะอะไร

เพราะมันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก เป็นคนที่กระทำอย่างนั้น คนกระทำเอง รู้เอง เห็นเอง กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น เชื่อผลการปฏิบัติ แล้วเวลาปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน มันก็

ล้มลุกคลุกคลานของมันไง แต่ถ้ามันปฏิบัติแล้วมันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน

ปุถุชนนะ สัทธาจริต ศรัทธา อจลศรัทธา เห็นไหม ปุถุชน กัลยาณชน เพราะกัลยาณชน ทำความสงบของใจของตนได้ จากเป็นปุถุชนคนหนา หนาด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แล้วถ้าเป็นกัลยาณชน เบาบางจากกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เบาบางเพราะอะไร

เบาบางเพราะมันเห็นรูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันก็รักษาอายตนะ รักษาการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา นี่เป็นกัลยาณชน เป็นกัลยาณชน ศรัทธา อจลศรัทธา แล้วศรัทธามันคงแล้วเราก็กัดฟันปฏิบัติของเราไป

ทีนี้คำถาม

หากลูกจะเห็นอีก จะสามารถนำมาฝึกหัดตัดแปลงเพื่อแก้กิเลสในใจได้หรือไม่เจ้าคะ

มันเป็นดาบสองคมนะ ถ้าเราละทิ้งด้วยความขึ้นบาน มันก็เป็นความสุข ความรื่นเริงในใจ แต่ถ้าอยากได้นี้เป็นโทษแล้ว ถ้าอยากได้อะไรเป็น แล้วอยากได้อะไรเป็น โหยหา โหยหา แล้วพยายามจะทำให้ได้อย่างนั้น ทั้งๆ ที่เวลาจิตมันสงบขึ้นมา มันอาจจะสงบลึกกว่านั้นดีกว่านั้นด้วย แต่เราก็ไม่รู้จักเข้าใจว่าความสงบมันคืออะไร

แต่ถ้าเห็นเป็นพระพุทธรูป เป็นแสง เป็นสี มันเป็นสัญลักษณ์ที่เราเข้าใจได้ มันก็จะไปโหยหาอย่างนั้นนะ มันเป็นดาบสองคม

เวลาธรรมเกิดๆ เวลาธรรมเกิดนะ พอใครประพฤติปฏิบัติเข้าไปแล้วมันมีบาปผิดขึ้นมาในใจ มันมีคำพูดเป็นธรรมะขึ้นมาในใจ นี่เขาเรียกว่าธรรมผุด

เวลาเราอยู่กับหลวงตา หลวงตาท่านบอกว่ากิเลสผุด ท่านบอกว่ามันเป็นกิเลส เวลาธรรมผุดๆ เกิดธรรมสังเวช ท่านบอกเป็นกิเลส กิเลสเพราะอยากได้นี้

ที่แรกเราก็ เอ๊ะ! มันเพราะอะไร แต่พอมารู้แล้ว เออ! ใช่

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเคยทำได้จิตสงบ เคยทำได้สิ่งใดแล้ว มันจะโหยหาแต่ตรงนั้นนะ เวลาการโหยหา พอโหยหาขึ้นมาแล้วมันไม่คุ้มค่าเลย เพราะความโหยหาทำ

ให้ทุกข์ยาก ความโหยหาทำให้เราล้มลุกคลุกคลานไป แล้วจะตัดอย่างไรละ จะตัดความโหยหา อันนี้ ว่าเราจะไม่โหยหาสิ่งนี้อีก แล้วถ้ามันเกิดขึ้นมาได้จริง มันก็เป็นบุญกุศลของเรา ถ้ามันจะเกิดขึ้นมาได้จริง เราก็ปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุมันสมมูลพอดี

สิ่งที่มีมันจะไม่สมมูลพอดีกับความโหยหานี้ไง ความโหยหา ความอยากได้ ความวิตกกังวล ร้อยแปด อย่างนี้สู้ไม่มีดีกว่า สู้ไม่เคยเห็นเลยดีกว่า ทำของเราไปโดยซื่อแท้จริง

แต่คืออะไร

ค้นหาไป ยางเหนียวไป มันแปะแล้วติดไปหมดนะ ภาวนาไม่ได้ก็ดินร่นกระวนกระวาย ภาวนาเป็นไปแล้วก็ไปยึดมันถือมันว่าจะเป็นอย่างนั้น นี่กิเลสทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น เวลาถ้ามันมีกิเลสทั้งนั้นแล้ว เราถึงบอกว่าให้ปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อตัดประเด็นความโหยหา ความวิตกกังวล ความกดดันในใจ ตัดมันทิ้งไป แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติให้สมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรม ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุสมควรพอดี นี่มันเกิด เวลามันเกิด เพราะไม่ได้ตั้งใจเลย เวลาตั้งใจแล้วไม่ได้

ไฉนไม่ได้ตั้งใจนะ สองชั้นเลยนะ ปฏิบัติคราวนี้ไม่เอาอะไรเลย บูชาหลวงพ่อกับปฏิบัติบูชา นี่ปฏิบัติไฉน

เหมือนเลย เวลานั้นขัตตฤกษ์ เราทำคุณงามความดีเพื่อถวายองค์นั้น ถวายองค์นี้ แต่ความจริงก็ของเรา นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติเพื่อความดีของเรา

ฉะนั้นบอกว่า ถ้าเราเห็นภาพอย่างนั้นอีก เราจะเอามาแก้ไข เอามาตัดแปลงแก้ไขกิเลสได้หรือไม่เจ้าคะ

การแก้กิเลสมันต้องเห็นสติปัฏฐาน ๔ จิตเห็นอาการจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม ถ้าจิตเห็นสภาวะแบบนี้ นี่แก้กิเลสได้ แล้วถ้ามันยังแก้กิเลสไม่ได้ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือพยายามจะปลดปล่อยจิตของเราให้เป็นอิสระ ปัญญาอบรมสมาธิไฉน

เพราะจิตอย่างนี้ไง มันเป็นดาบสองคมนี้ไง มันทั้งโหยหา ทั้งวิตกกังวล ทั้งร้อยแปด จะใช้สติปัญญาไล่ไปเลย คิดอะไร เรื่องอะไร เป็นอย่างไร นี่ด้วยเหตุด้วยผลนะ ถ้าด้วยเหตุด้วยผล เหตุผลคือเหตุผลมันเหนือกว่ากิเลส กิเลสมันก็ต้อง เออ! เออ! เออ! ถอยไปเรื่อยๆ ถอยไปเรื่อยๆ มันก็สงบได้ นี่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แล้วถ้าจิตมันสงบแล้ว ที่ว่าการแก้ไขกิเลสๆ ใจ

แต่ถ้าเป็นหลวงตาท่านสอนนะ ท่านบอกว่าปัญญามันใช้ได้ทุกที่ทุกสถาน ปัญญาใช้ได้ทั้งนั้นนะ

ใช่ ปัญญามันใช้ได้ทั้งนั้นนะ นี่ก็ใช้ได้ทั้งนั้นนะ แต่ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิใจ

เราก็ฝึกหัดปฏิบัติของเราไป เราฝึกหัดปฏิบัติของเราไป การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใครได้ผล มันเป็นการยืนยัน เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิโก ยืนยันกับจิตของตน

ถ้าจิตของตน เห็นไหม แค่การทำความสงบของใจ ทำสมาธิไม่เป็น ทำสมาธิไม่เป็นก็เพราะเหตุนี้ไง ทำสมาธิกันไม่เป็น

ถ้าทำสมาธิเป็น มันก็ยืนยันว่านี่สมาธิ สมถะ พอเห็นสมถะขึ้นมา สมถะ วิปัสสนา มันก็จะเห็นคุณค่าแล้ว ถ้าไม่มีสมถะ วิปัสสนาเกิดไม่ได้ ถ้าไม่มีวิปัสสนาคือไม่มีปัญญา สมถะก็รักษาไว้ได้ยาก แต่ถ้ามันเข้าใจทั้งสองอย่าง แล้วมันเข้าใจแล้วมันบริหารจัดการ ก้าวเดินไปด้วยกัน คนเดินไปได้สองเท้า เท้าซ้าย เท้าขวา นี่ไง สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

สมถะสำคัญ

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ ไม่มีสมาธิ ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นไม่ได้เลย ใ้อสิ่งที่เกิดขึ้น สัญญาทั้งนั้น มันเกิดจากสัญญาตญาณ เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของคนทั้งสิ้น แล้วความรู้สึกนึกคิดของคนมันนึกคิดด้วยอะไร

อนุสัย คือกิเลส คือสมุทัยที่เจือปนมา ถ้ากิเลสที่มันเจือปนมามันคิดได้มาก ได้นุ่มนวล ได้ดีงามขนาดไหน มันก็มีสมุทัยเจือปนมา คือมันแก้กิเลสไม่ได้ ว่าอย่างนั้นเลย

แต่ถ้ามีสมาธิ ภาพนามยปัญญามันไม่เกิด ถ้ามีสมาธิ สมาธิจิตสงบเป็นอิสระแล้ว สิ่งที่เป็นอนุสัย ที่ว่าสมุทัยจะเจือปนมา มันสงบตัวลง มันเป็นโอกาสของธรรมเลยละ โอกาสของการยกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้วถ้าวิปัสสนาได้นะ มันจะเห็นความต่าง การปฏิบัติมันจะเห็นความต่างของมัน

นี่พูดถึงคำถามไ

ถ้าหนูเห็นอย่างนี้อีก ถ้าหนูเห็นเป็นภาพพระอีก เราจะนำมาฝึกหัดตัดแปลงเพื่อแก้ไขกิเลสได้หรือไม่

การเห็นภาพพระ เห็นแล้วเป็นอดีตไปแล้ว เห็นแล้ว แล้วกันไป เห็นแล้วเป็นการยืนยันว่าเราภาวนาได้ เราเคยเห็นของเรา แล้วเราเคยมีความสุขสงบในใจของเรา

เราทำงานด้วยมือ คนเราทำงานด้วยสมอง สมองคิดงาน แล้วเวลาทำด้วยมือ มือทำงานขึ้นมามันเป็นผลงาน

อันนี้หัวใจ มันพุทโธ มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิใจ จิตตภาวนา เอาจิตของเราภาวนา แล้วจิตของเราภาวนาแล้วมันได้ผลของมัน มันเห็นของมันนะ เห็นชัดๆ เลย บ้างจัดตั้ง สันติภูมิโกเป็นคนทำ เป็นคนรู้ เป็นคนเห็น แล้วมีความสุข ความสงบ ความเย็นใจไหม

มี

แล้วเวลาว่าจะมาแก้ไขกิเลส แก้ไขกิเลสก็คือว่าแก้ไขตัวที่เกี่ยวจะ

อยากจะแก้กิเลสได้ แก้ไขตัวที่เกี่ยว ใจตัวที่ไม่อยากทำ ใจทำแล้วล้มลุกคลุกคลาน เอามาแก้ไขตรงนั้น เดินถ้ามันเซ ก็เดินให้ตรงๆ นั่งสมาธิแล้วมันไม่สู้ ก็สู้กับมัน นี่แก้ไขกิเลส แล้วฝึกหัดปฏิบัติไป

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ที่เห็นแล้วก็สาธุ สิ่งที่เราเห็นนะ แล้วสิ่งที่รู้ที่เห็นมันเป็นความรู้ความเห็นของเฉพาะบุคคล ทุกคนไม่ใช่ต้องเป็นแบบนี้ ทุกคนเวลาสงบเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่มี เวลาสงบแล้วก้ำๆ กึ่งๆ ก็มี มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนแตกต่างกันไป อำนาจวาสนาของคนแตกต่างกันไป เราก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติให้เข้าสู่อริยสัจ

ศีล สมาธิ ปัญญา เราจะเข้าสู่จักรวมไ

ศีล สมาธิ ปัญญา

จากสุดมยปัญญา ปัญญาจากการศึกษาเล่าเรียน จินตมยปัญญา ภาวนาแล้วจะได้
อย่างไร นี่จินตมยปัญญา เวลาภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้น โอ้โฮ! มหัตศจรรย มหัตศจรรยนะ
มหัตศจรรยในตัวของตัวเอง ถ้าไม่มหัตศจรรยนะ มันไม่ลึกซึ้งที่จะเข้าไปชำระล้างกิเลส เพราะ
กิเลสเป็นอนุสัย อนุสัยคือมันเจือมา เหมือนผลไม้พิษที่มีพิษอยู่ในผลไม้ นั้น แล้วจะแยกแยะ
อย่างไร

แต่เดี๋ยวนี้ทางวิทยาศาสตร์เจริญ เขาสังเคราะห์ได้ เพาะเชื้อได้ เขาพิสูจน์ของเขาได้ อัน
นั้นมันเป็นผลทางวิทยาศาสตร์ แต่จิตของเราจะจับจิตของเราไปยึดเข้าสู่ห้องแล็บวิทยาศาสตร์
ที่ไหนละ

มันก็ต้องสมถะไง ที่ทำงานของจิตใจ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานจะ
เกิดขึ้น งานเกิดขึ้นจากการใช้สติใช้ปัญญา ถ้าใช้สติปัญญาขึ้นมา แล้วถ้าเป็นภาวนามย
ปัญญา มันเหมือนธรรมชาติไง ที่ว่ามันสับมันพันเข้าไปในจิตใจของตน มันรู้มันเห็น มันพอใจ
ของมันมาก แล้วธรรมจะเป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนั้น

นี่พูดถึงว่า ถ้าเห็นแล้วจะเอามาแก้ไขกิเลสได้หรือไม่

อย่างนี้เป็นการยืนยัน บัจฉิตตัง สันติภูมิจิโก เป็นการยืนยันถึงผลการปฏิบัติ แต่ว่าถ้าจะ
เอาอย่างนี้เป็นไม้ตายไม่ได้

สิ่งที่ผ่านไปแล้วก็ผ่านไปแล้ว แล้วจะเกิดขึ้น คราวนี้เห็นเป็นพระพุทธรูป คราวหน้า
จะเห็นเป็นแสง จะเห็นเป็นอย่างอื่น ถ้ามันเห็นนะ แล้วถ้าไม่เห็นมันก็จิตสงบเฉยๆ จิตสงบเฉยๆ
เราบริหารจัดการเองไง เราฝึกหัดใจ

เวลาที่คนไปรู้ไปเห็นสิ่งใดแล้วเขามาเล่าให้เราฟัง มาถามปัญหา เราบอกว่าเสียตาย
เสียตายที่เราไม่มีโอกาสได้จัดการ เราไม่มีโอกาสได้บริหารจัดการใจ

การบริหารจัดการด้วยสติด้วยปัญญา นั่นละคือตัวการควบคุม แล้วความยกวุฒิภาวะของจิตให้มันสูงขึ้นๆ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สูงขึ้นโดยข้อเท็จจริงในการกระทำของตน ถึงจะเข้าสู่อริยสัจ จบ

ถาม : ข้อ ๒๘๒๖. เรื่อง “ทำไมพ่อเราถึงไม่ยอมปล่อยให้เราออกไปทำงาน และตัดสินใจด้วยตัวเอง”

คุณพ่อกลัวโควิดมาก เขาให้เราลาออกจากงานมาอยู่บ้าน ตอนนี้อยู่บ้านมาหนึ่งปีครึ่งแล้ว เรามีอาชีพในฝันของเรา มีความฝันที่อยากจะทำให้สำเร็จ แต่เราก็ไม่ยอมทำให้เขาเสียใจ ไม่อยากมีปากเสียงหรือทำให้เขาคิดว่าเราไม่รักเขา แต่จะให้ตัดใจกับสิ่งที่อยากทำ ก็ทำไม่ได้ค่ะ ควรจะทำอย่างไรดีคะ

ตอบ : นี่ปัญหาโลกแตก ปัญหาโลกแตกคือปัญหาโลกแตก ปัญหาในครอบครัวของตบไ้

สิ่งที่ว่าพ่อกลัวโควิดมาก เขาก็ปรารถนาดีกับเรา เขาก็รัก เขาก็สงวนนั่นแหละ เราก็เห็นความรักความสงวนของเขา ให้ลาออกจากงาน ตอนนี้อยู่บ้านปีครึ่งแล้ว

ตอนนี้โควิดก็เริ่มหายแล้ว เราก็คุยกันด้วยเหตุด้วยผล มันเป็นปัญหาในครอบครัว

โดยจิตวิทยานะ ปัญหาโดยวัยไ้ วัยของเด็กก็เป็นวัยหนึ่ง วุฒิภาวะมันแตกต่างกันโดยวัย แล้วโดยวัยมันก็ความเห็นแตกต่างกันไป

ทีนี้พ่อที่ว่าเขารักมาก เขาเป็นห่วงมาก เขาให้เราลาออกจากงานมาอยู่บ้าน ปีครึ่งใช้เงินของใครละ ใช้เงินของใคร

พ่อให้มาปีครึ่ง เขามีให้นะ เขาก็จ้างให้เราอยู่บ้านไ้

แต่ถ้าเรามีความฝัน เราอยากมีหน้าที่การงาน เราก็ดูโอกาสสิ ความฝันนั้น ถ้าเราทำด้วยข้อเท็จจริงถูกต้องดีงาม อาจจะประสบความสำเร็จตามความฝันนั้นก็ได้ แต่ความฝันนั้นเป้าหมายนั้นที่เราทำหน้าที่การงานไป มันมีอุปสรรคมากมายมหาศาล อุปสรรคมากมายมหาศาล

เพราะทุกคนจบการศึกษาแล้วอยากจะเป็นเจ้านายของตัวเอง อยากจะมีธุรกิจของตนเอง อยากจะมีสิ่งใดสมความปรารถนาของตัวเองทั้งสิ้น ถ้าสมความปรารถนาตัวเองทั้งสิ้น ธุรกิจมันคือการแข่งขัน ถ้าการแข่งขัน แข่งขันกันด้วยความเป็นธรรมชาติแล้วเวลาเราไปทำสิ่งใด ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ เราจะเจอสังคมที่ดั่งาม สังคมที่ดั่งาม สังคมที่เอื้ออาทรต่อกันไง

แต่สังคม หลูขึ้นเขียนไง คนกินคน เวลาเขาจะเปลี่ยนแปลงสังคม ศิลปวัฒนธรรมไง หลูขึ้นนะ คนกินคน คนกินเนื้อคน เขาเขียนเป็นนวนิยายเรื่องการเอารัดเอาเปรียบ เรื่องการขูดรีด ทารุณ มันเศร้า แต่มันเขียนเพื่อปลุกกระดมคนไง

ถ้าปลุกกระดมคน แล้วคนเห็นอย่างนั้น คนก็ต้องการความเสมอภาค ความเสมอภาค เรดการ์ด เสมอภาคไปอยู่ในป่าในเขานู่นนะ เรดการ์ด ไม่ต้องกลับมาเลย ความเสมอภาค นี่เวลามันเป็นยุคเป็นคราว เป็นยุคเป็นคราว

อันนี้ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาเรา ออกนอกเรื่อง ออกนอกเรื่องเพราะอะไร

เพราะว่าเวลาที่ว่าเรามีเป้าหมายไง คำว่า “เรามีเป้าหมายชีวิต” แล้วเราก็เกรงใจเขา เกรงใจเขา

ก็พ่อแม่ พ่อแม่

เราจะบอกว่าปัญญาชนนะ ปัญญาชนคุยกันด้วยเหตุด้วยผลได้ เว้นไว้อย่างเดียวเท่านั้นนะ เว้นไว้กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์นะ เวลาสัตว์ เวรกรรมมันเอารัดเอาเปรียบ เอารัดเอาเปรียบไม่มีเหตุไม่มีผล แล้วเอารัดเอาเปรียบ มันก็เอารัดเอาเปรียบสถานะนี้ไง

เวลาชมราชาสมาบวชพระๆ พอบวชพระแล้วนะ ทุกคนคิดถึงพ่อถึงแม่ทั้งนั้นนะ แล้วทุกคนก็อยากจะไปโปรดพ่อโปรดแม่ไง แล้วพ่อแม่ไปโปรดสิ การโปรดที่ยากที่สุดคือพ่อแม่ของตนนี่

พ่อแม่ของตน ภูอาบน้ำร้อนมาก่อนมึง จบเลย

พอไปถึงก็ ภูอาบน้ำร้อนมาก่อนมึง ภูเลี้ยงมึงมานะ

ฉะนั้น เวลาบอกว่า สิ่งที่จะแก้พ่อแก้แม่ได้สูงสุดเลย ทำความดีของเรา เราทำความดีของเรา

พ่อแม่ทุกคนอยากให้ลูกเป็นคนดี ประสบความสำเร็จในชีวิต ถ้าเราทำคุณงามความดีของเราแล้วประสบความสำเร็จในชีวิต แล้วเป็นคนดี พ่อแม่บอกมันดีเพราะอะไร ดีเพราะอะไร ถ้าเขาศึกษาค้นคว้านะ เขาก็อยากจะเป็นคนดีบ้างไง คนดีเพราะอะไร คนดีมันสุขสงบในใจของตนไง

เราจะแก้พ่อแม่ ทำที่ตัวเรานี่

นี่ก็เหมือนกัน เรามีเป้าหมายของเรา ถ้าเรามีเป้าหมายของเรา เราก็นั่งลงแล้วเจาะกันได้หรือไม่ เราจะมีเป้าหมายอย่างนี้ พ่อมีความเห็นอย่างไร ถ้ามีความเห็นอย่างไร

อู๋! อย่าเพิ่งไปเลย เออ! อยู่ที่นี่

ถ้าเขายังไม่ให้ไป นี่ไง ถึงเวลาเราก็ค่อยๆ คุยกัน ค่อยๆ คุยกัน

เราจะพูดว่า พ่ออาจจะมียายตาที่ยาวไกลกว่าเราด้วย เขาเคยอยู่กับสังคม เขาเห็นสังคมมาก่อน พ่อเห็นสังคมมาก่อน เขาคิดว่ากาลเวลาอย่างใดที่จะเหมาะสม

แล้วถ้ากาลเวลาอย่างใดที่จะเหมาะสม ถ้าแก่ใหญ่ๆ นะ เวลาลูกเขาจบมาจากนอก เขาจะให้ไปฝึกงานตั้งแต่ตำแหน่งเล็กสุดขึ้นมาเลย ให้ตั้งแต่ล้างห้องน้ำนั่นนะ ล้างห้องน้ำ ล้างสำนักงานขึ้นมา ฝึกงานขึ้นมาให้มันเป็นงานทั้งหมดเลย มันถึงจะมาบริหารองค์กรนั้นได้ นี่ถ้าพ่อแม่ที่ฉลาดไง

โอย! ถ้าเป็นคุณหนู หลายนะ เคสนะ โอ้โฮ! เป็นคนดีมาก ๆ เลย ลูกๆ เขาเป็นคนดีมากเลย เวลาพ่อเสียไปแล้วเขาต้องพาลูกค้าไปสันทนากการ พ่อไปเห็นแสงสีเสียง ติด จบเลย

เพราะเราเลี้ยงไว้ดีมากไง ไม่เคยออกไปเผชิญกับสิ่งใดเลย พ่อเขามาดำเนินการขึ้นมา พ่อเขาต้องพาลูกค้าไปเทกแคร์ ไปเห็นแสงสีเสียง ไปเลย องค์กรเสียหายหมดเลย นี่เพราะเราเลี้ยงไง

นี่เราจะบอกว่า วาระของกรรมมันมา มันแปลกนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราคิดได้ทั้งนั้นนะ ถ้าเราคิดแบบประสาวัยรุ่น ตอนนี้บิตคอยน์นั้นนะ พังกันเป็นแถบๆ เลย อย่างนี้รวยในอนาคต

การลงทุนมันมีความเสี่ยงทั้งสิ้น ถ้าความเสี่ยงๆ ถ้ามีประสบการณ์

นี่พูดถึง อันนี้เข้าข้างพ่อหรือเข้าข้างลูก ไฉนเข้าข้างใคร

ไฉนนี่พูดถึงเหตุผล

เพราะเขาบอกเขามีเป้าหมายในชีวิต ถ้าเป้าหมายในชีวิตนะ มันเป็นปัญหาในครอบครัวทั้งสิ้น เพราะมันต่างกันโดยวัย แล้วต่างกันโดยวัย ด้วยความรักความผูกพันด้วย ด้วยความรักความผูกพันด้วย แล้วถ้าเรื่องกรรมนี่เรื่องยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะเรื่องกรรมแล้ว มันเหมือนดื้อตาใส ไม่ฟัง พูดไปเถอะ พูดอยู่นั่นแหละ ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมนะ ถ้าหมดเวรหมดกรรมนะ เฮ้อ! เรื่องแค่นี้ เล็กน้อยมาก จบเลย

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรมนะ เกิดทิฏฐิ เกิดมานะ คะคาน จะเอาชนะคะคานกันนะ โอ้ย! เรื่องเล็กน้อยก็เป็นเรื่องใหญ่ แล้วเรื่องใหญ่ไม่ใช่เรื่องใหญ่ธรรมดา เรื่องใหญ่จนหลายๆ คนประศดชีวิตจนเสียหายนะ

เราไม่ต้องการอย่างนั้น เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ถ้ามันมีเวรมีกรรมสิ่งใดต่อกันนะ ถ้าไม่มีเวรไม่มีกรรมจะมาก็คือเกิดเป็นพ่อเป็นลูกกันหรือ

การเกิดเป็นพ่อเป็นลูกมันก็สายบุญสายกรรมอยู่แล้ว แล้วสายบุญสายกรรมที่ดั่งาม เขาเลี้ยงดูมาจนป่านนี้ จนเติบโตมาขนาดนี้ แล้วเขายังรักยังห่วงไม่ให้ไปติดโควิด เอามาไว้ในบ้าน เฝ้าไว้เลยปีครึ่ง

ถึงเวลาแล้ว ไม่มีพ่อแม่คนไหนหรอกที่ไม่ต้องการให้ลูกไม่มีอาชีพ แล้วไม่ต้องการให้ลูกไม่เจริญเติบโต มีทั้งนั้นนะ แต่เราไม่รู้เหตุผลอะไรไร เหตุผลที่เราคุยกันไม่รู้เรื่องไง ถ้าเหตุผลที่เราคุยกันรู้เรื่องมันก็จบไป นี่ไง ปัญญาชน

ปัญญาชน ปัญญาของคน เราต้องเจรจากันให้มันเข้าใจกัน แล้วอย่าให้มีทิวสิ ทิวสิมานะ ทิวสิแต่ละบุคคล แล้วขัดแย้งกันด้วยทิวสิ เกิดทิวสิมันก็เหมือนการเกิดทิวสิ การขัดแย้งกัน ด้วยทิวสิ ด้วยมานะ

ทั้งๆ ที่ภาษาเรานะ เป็นเรื่องนามธรรม เรื่องนามธรรมด้วยเหตุด้วยผล ถ้าด้วยเหตุด้วยผล ด้วยสติปัญญาคลี่คลายออกนะ ไม่เกิดทิวสิมานะ มันเรื่องธรรมดาหมดนะ ถ้าเกิดทิวสิมานะจะเอาชนะคะคานกัน แล้วจะเอาชนะคะคาน โทษนะ สายเลือดด้วย ยิ่งสายเลือดด้วยยิ่งจะเอาชนะคะคานกัน

แต่โดยธรรมชาติ โดยธรรมชาติของเรา ปู่ย่าตายาย มรดกตกทอดส่งให้อยู่แล้ว เห็นแหวนแต่งงานใหม่ แหวนแต่งงาน อันนี้ปู่ให้ย่า พ่อให้แม่ คราวนี้เราจะให้แหวนแต่งงาน ก็รุ่นนะ โดยธรรมชาติพ่อแม่ก็หวังดีต่อลูกทั้งสิ้น แต่เหตุผลเราไม่รู้ไง เหตุผลอย่างไรมันถึงแก้ไขอย่างไร

นี่ถึงบอก ปัญญาคนนะ เราใช้ปัญญาของเราแก้ไขเหตุการณ์ของเรา แล้วมันเป็นเวรเป็นกรรม เกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกันนะ กรรมของสัตว์ทั้งนั้น

แล้วกรรมของสัตว์ทั้งนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะพ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา ชีวิตที่มีความฝัน ชีวิตที่พยายามจะตามความฝันให้เจอ พ่อแม่ให้มา พ่อแม่พุ่มพักมา แล้วขณะพ่อแม่เซ็ดซี๊ดเซ็ดเยียวมา ตอนอยู่ในผ้าอ้อม ตอนพ่อแม่ไปส่งโรงเรียนอนุบาล ตอนมันโตขึ้นมา

เราคิดถึงตอนนั้น ให้มาทอนความทะเยอทะยานในใจให้มันเบาบางลง แล้วคุยกันด้วยเหตุด้วยผล วันเวลา กาลเวลาจะทำให้หอมชอมกันได้ กาลเวลาให้มันพิสูจน์ได้ ปัญญาคน

เรายอมรับเรื่องเดียว เรื่องกรรม ถ้ากรรมมันมีนะ มันเกิดการขัดแย้งเด็ดขาด เรื่องกรรม แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานะ เราย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

ธรรมโอสธ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แก่เรื่องเวรเรื่องกรรม แก่ แก่ด้วยสติด้วยปัญญา ปัญญาคน ปัญญาคน ถ้ามีสติปัญญามันจะคมกล้า แล้วเข้าไป

ประหัตประหารสิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก การยึดมั่นถือมั่น การเอาทิฏฐิมานะ
การจะเอาชนะคะคาน มันวางลงได้ ปัญญาคน คมด้วยปัญญา จะแก้ไขปัญหในชีวิตได้